

Dělení slov

- Je třeba respektovat pravidla dělení příslušného jazyka a **dělit ve švech slov** nebo po předponě (pro pohodlí čtenáře):
dřevo-kazný, kolo-toč, troj-úhelník, pod-stavec, nej-vyšší, pře-lomil.
- Absence dělení – v sazbě do bloku vzniknou **řeky a děravý text**.
- Absence dělení – v sazbě na praporek často není nutné dělit pokud nevznikne nepěkný tvar potrhaného pravého okraje.
- Množství dělených slov souvisí s šířkou sloupce a velikostí písma, tedy s počtem písmen na řádek (zužováním sloupce si komplikujeme zalamování řádků).

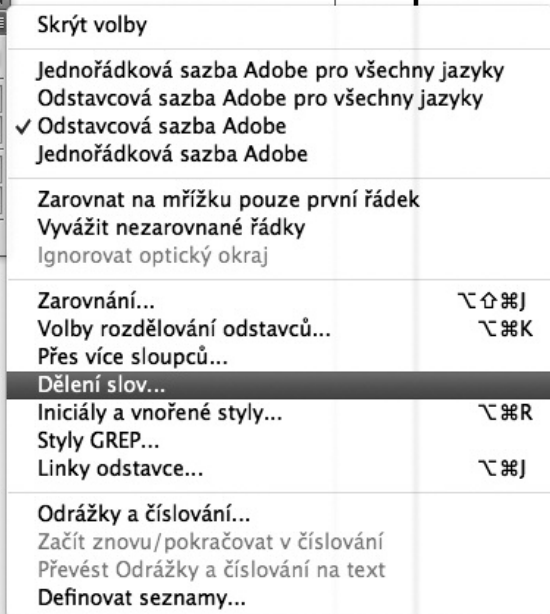
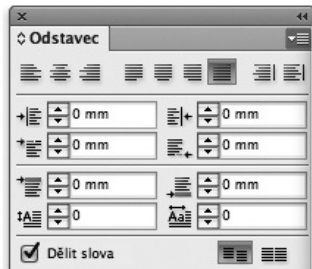
Kdy nedělit:

- více než třikrát pod sebou
- velmi krátká slova (ú-řad, o-ko, ma-so)
- po prvním písmenu slova (a-stronauti, o-pravář)
- před posledními dvěma písmeny (astronau-ti, usazeni-na)
- názvy a jména: Ka-mila, Ze-tor, Opa-va
- v místě spojovníku je lepší nedělit, pokud ano, pak je nutné zopakovat spojovník na novém řádku:

propan-butan

propan-
-butan

Nastavení dělení slov

Dělit slova

Slova s alespoň: písmeny

Za prvními: písmeny

Před posledními: písmeny

Limit počtu dělení: rozdělovníků

Zóna dělení:

Lepší mezery

Méně rozdělovníků

Dělit slova velkými písmeny

Dělit poslední slovo

Dělit slova mezi sloupci

5
ká-men
2 3

max. 3 dělení pod sebou

seno mo-tor in-verze ma-te-ma-tika

Zalomení řádků

Na konci řádku nesmí zůstat jednoznakové předložky a spojky: v, s, z, k, o, u, a, i

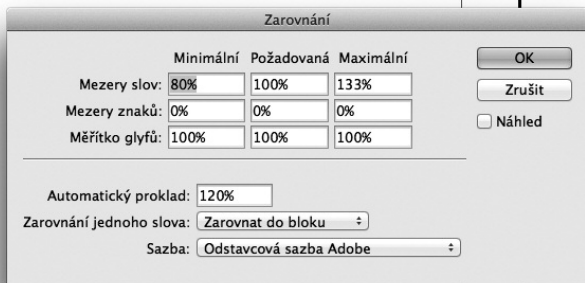
Neoddělovat od sebe na další řádek:

- části názvů a jmen se zkratkami: J. Horák ■ MuDr. Juráčková ■ p. Veselá ■ Č. Třebová
- není pravidlem, ale vypadá lépe: Jan Horák ■ Česká Třebová
- čísla: 3 160 200 ■ tel. 552 456 665
- čísla s jednotkami: 16 cm ■ 26 °C ■ 15 % ■ 100 Kč
- slova a zkratky patřící k číslům: 2 000 lidí ■ 1. místo ■ 17. září ■ s. 53 ■ 4. kapitola
- v místě pomlčky: 1216–1633 ■ pěkné počasí – slunečno
- zkratky (tj., tzv., tzn.) a následující slovo: např. šroubování
- měřítka map a poměry: 1 : 100 000 ■ poměr hlasů 10 : 2
- spojení typu C-vitamin ■ SMS-zpráva
- kalendářní data: 22. 3. 2013 ■ 6. listopadu 2011 ■ 16.–26. 3. 1972

Mezislovní mezery v sazbě do bloku a na praporek:

Při sazbě na praporek zůstávají mezislovní mezery v celém textu stejné. Při sazbě do bloku se program snaží text zarovnat. Pokud nemůže dělit, pokusí se zúžit mezery na minimální povolenou šířku a pokud to nepomůže, pak roztahuje mezery na maximální povolenou šířku. Při úzkém sloupci to bývá velmi patrné.

Při sazbě na praporek zůstávají mezislovní mezery v celém textu stejné. Při sazbě do bloku se program snaží text zarovnat. Pokud nemůže dělit, pokusí se zúžit mezery na minimální povolenou šířku a pokud to nepomůže, pak roztahuje mezery na maximální povolenou šířku. Při úzkém sloupci to bývá velmi patrné.

Pokud dělíme v sazbě na praporek, pak musíme určit tzv. zónu dělení. Pokud se slovo nevejde na konec řádku a začátek slova je v zóně dělení, pak program slovo přesune na nový řádek. Pokud je začátek slova mimo zónu dělení, pak program slovo rozdělí v zóně dělení.

Nastavení dělení slov

Dělit slova

Slova s alespoň: písmeny

Za prvními: písmeny

Před posledními: písmeny

Limit počtu dělení: rozdělovníků

Zóna dělení:

Lepší mezery Měně rozdělovníků

Dělit slova velkými písmeny Dělit poslední slovo

Dělit slova mezi sloupce

OK

Zrušit

Náhled

Pokud dělíme v sazbě na praporek, pak musíme určit tzv. zónu dělení. Pokud se slovo nevejde na konec řádku a začátek slova je v zóně dělení, pak program slovo přesune na nový řádek. Pokud je začátek slova mimo zónu dělení, pak program slovo rozdělí v zóně dělení. Široká zóna dělení vytvoří zubatý okraj, úzká

Nastavení dělení slov

Dělit slova

Slova s alespoň: písmeny

Za prvními: písmeny

Před posledními: písmeny

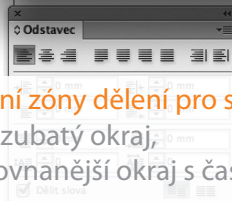
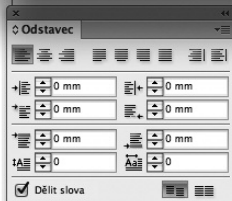
Limit počtu dělení: rozdělovníků

Zóna dělení:

Lepší mezery Měně rozdělovníků

Dělit slova velkými písmeny Dělit poslední slovo

Dělit slova mezi sloupce

Adobe InDesign – nastavení zóny dělení pro sazbu na praporek:
Široká zóna dělení vytvoří zubatý okraj,
úzkou zónou docílíme zarovnanější okraj s častým dělením slov.

Řezy v textu – shluky mezislovních mezer tekoucí napříč řádky.

Při sazbě textu se může stát, že se mezery (náhodně zarovnájí pod sebe a spojí se. Zejména při zarovnání textu do bloku, kde se šířka mezer mění.

Díry v textu ↓ důvodem je absence dělení, úzký sloupec, obtékání obrázku nebo špatné nastavení pravidel dělení v sázecím programu.

Při zalamování
řádků krátkých
textů je třeba
dbát na logické
členění textu.

Porovnejte zalamování řádků. Někdy má logika čtení textu přednost před estetickou.

Při zalamování řádků
krátkých textů
je třeba dbát
na logické členění textu.

ZADÁNÍ: 1. Provedte korekturu textu novin – zaměřte se na zalamování řádků a mezislovní mezery.

2. Vyzkoušejte si v InDesignu zalomit text.

Literatura:

BERAN, Vladimír & kolektiv: *Aktualizovaný typografický manuál*. Kafka design, Praha, 2005; 180 str.

BLAŽEJ, Bohuslav: *Grafická úprava tiskovin*.
Státní pedagogické nakladatelství Praha, Praha, 1990; 192 str.

BLAŽEK, Filip – KOČIČKA, Pavel: *Praktická typografie*. Druhé vydání.
Computer press, Brno, 2004; 288 str.

HLAVSA, Oldřich: *Typografická písma latinková*.
Státní nakladatelství technické literatury, Praha, 1960; 494 str.

MUZIKA, František: *Krásné písmo ve vývoji latinky I, II*.
Státní nakladatelství krásné literatury a umění, Praha, 1963; 680 + 668 str.

PECINA, Martin: *Knihy a typografie*. Druhé vydání. Host, Brno, 2012; 312 str.

SAMARA, Timothy: *Grafický design. Základní pravidla a způsoby jejich porušování*.
Slovart, Praha, 2008; 272 str.

ŠTORM, František: *Eseje o typografii*. Revolver revue, Praha, 2008; 160 str.

PECINA, Martin: *Typomil.com*. [15. dubna 2013], <http://typomil.com/>.